

Drøftingsnotat om bosetting og integrering av flyktninger og EØS-innvandrere

Gjelder kommunene Hattfjelldal, Hemnes, Rana, Lurøy og Nesna

Mål: 5000 nye innbyggere

Nord Helgeland skal bosette flyktninger og bidra til trivsel og bolyst for arbeidsinnvandrere. Kvalifisering til samfunns og arbeidsliv i regionen og økt bolyst og inkludering for den enkelte skal bidra til rekruttering og økt folketall i regionen.

Bakgrunn:

I IHR- regionen er det bare Rana som får tildelt og bosatt flyktninger de siste årene. Samtlige kommuner har svak befolkningsutvikling. Nesna, Hemnes og Hattfjelldal har tidligere bosatt flyktninger, men har ikke fått anmodning om nye plasser de siste årene. Et regionalt samarbeid kan styrke både regionens kapasitet og kompetanse og at regionen samla sett framstår som en attraktiv region for bosetting. At Nordland Fylkeskommunes har spilt inn til IMDI om å anmode kommuner med videregående skole om å bosette flyktninger, taler også for en regionalt samarbeid.

Hvorfor regionalt samarbeid?

Det iverksettes en ny integreringslov 1.1.2021, med større krav til kommunene. Tydelige krav til kompetansekartlegging (v/asylmottakene allerede), karriereveiledning, ulik lengde i programmet for ulike deltakere. Det legges opp til en mer fleksibel norskopplæring og nye kompetansekrav til ansatte/lærere. Fylkeskommunen skal lage planer for kompetanse og være med og gi råd om kommuner. Introduksjonsprogrammet skal inneholde opplæring i norsk, samfunnskunnskap, livsmestring og arbeids- eller utdanningsrettede elementer. Det sees også på sammenheng mellom asylmottak og bosetting.

Det er et nasjonalt utvalg for bosetting som styrer bosettingen av flyktninger, men det er vanskelig å avdekke hva som er kriterier for bosetting og etterprøve vedtak.

Regionvekstavtalen gir muligheter og føringer som kan begrunne at et regionalt samarbeid innen feltet er heldig. Punkt. 2 er formulert slik: «Integrering, jobbe for at innvandrere skal lykkes i Nordland. Samarbeid om overførte statlige oppgaver som bosettingsantall i regionene, forebygging av negativ sosial kontroll, skape møteplasser i regionene. Videre står det i avtalen for eksempel pkt. 11 om «Omstilling Nesna». I pkt. 13 «Rekruttering» av arbeidskraft til regionen» I pkt. 15 «Utvikle et likeverdig tilbud for etablerere.

Mange kommuner og bedrifter har mange arbeidsinnvandrere. Å legge til rette for at medlemmer av denne gruppa slår seg ned i regionen, kjøper hus og deltar i samfunnslivet er svært viktig for befolkningsutviklingen, for et godt arbeidsliv og for kommunene. Med de nye mulighetene som ligger i utviklingen av nye infrastruktur og ny industri er en god inkluderingspolitikk og praksis svært viktig.

Nesna har en innvanderandel på nær 16%. Hemnes, Rana, Lurøy og Hattfjelldal har mellom 6 og 8 %. Bosettingsarbeidet har vært prioritert i Nesna i mange år, og en har bosatt langt flere enn en har vært anmodet. Det har gitt positiv befolkningsutvikling i Nesna, men kombinert med andre strukturelle forhold fra 2016, samt ingen anmodning om bosetting i 2019 og 2020 har ført til en kraftig befolkningsreduksjon.

Befolkningsutvikling IHR:

		2015K4	2016K4	2017K4	2018K4	2019K4	2020K3
K-1826 Hattfjelldal	Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	-30	-16	-9	-20	-14	-8
	Folkevekst	-28	-17	-6	-21	-14	-8
	Befolkning ved utgangen av kvartalet	1 465	1 414	1 411	1 359	1 297	1 280
K-1828 Nesna	Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	-19	-8	1	0	-3	-33
	Folkevekst	-21	-11	-1	-4	2	-35
	Befolkning ved utgangen av kvartalet	1 838	1 837	1 805	1 792	1 761	1 712
K-1832 Hemnes	Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	4	17	-16	4	-18	6
	Folkevekst	6	14	-27	1	-22	5
	Befolkning ved utgangen av kvartalet	4 486	4 524	4 503	4 501	4 454	4 441
K-1833 Rana	Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	-15	43	37	22	-5	-66
	Folkevekst	-20	36	28	31	-29	-68
	Befolkning ved utgangen av kvartalet	26 039	26 101	26 230	26 315	26 184	26 076
K-1834 Lurey	Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	-7	5	5	1	-21	-8
	Folkevekst	-8	5	6	2	-23	-16
	Befolkning ved utgangen av kvartalet	1 923	1 920	1 920	1 904	1 890	1 866

Forslag til Avtalepunkt/planmoment:

Bosetting og inkludering

Regionen skal bidra til kvalifisering av flyktninger til arbeid og utdanning i Norge og på Helgeland. Den enkelte skal oppleve trygghet, mestring og livsglede og bli kvalifisert til arbeids- og samfunnsliv i Norge. De bosatte skal lære regionen å kjenne og være informert om muligheter innen arbeid og utdanning.

Arbeidsinnvandrere fra EØS skal så langt det lar seg gjøre motta grunnleggende kurs i Norsk og samfunnsfag. Det kan gjøres gjennom et samarbeid mellom bedriftene og kommunene. Gjennom kapasitet og kompetanse i bosettingsarbeidet kan en hente ut ressurser til innføring i norsk og samfunnsfag til innvandrere som ikke har rett eller plikt til norskopplæring

Samarbeidet mellom kommunene er tuftet på rekruttering av nye innbyggere til regionen og til arbeidslivet er viktig for både arbeidslivet og for befolkningsutviklingen i regionen. Et godt utviklet samarbeid med fokus på den enkeltes behov for tilrettelegging og tilbud skal gi en bosettings og kvalifiseringsstrategi som gir regionen tildeling av flyktninger på kort sikt, og gjøre regionen attraktiv og internasjonal på lang sikt.

Nettverk

Kommunene skal arbeide sammen i nettverk hvor en gjennom gjensidig informasjon, utveksling av muligheter og samhandling for den enkeltes beste skal gi en positiv bosetting og inkluderingsopplevelse.

Det utvikles et faglig nettverk mellom de ansatte i førstelinjen, og mellom kommunene på administrativt nivå. Det skal gi synergier og bedre kvalitet på tjenestene for flyktningene. Kapasitet kan utnyttes på tvers av kommunene og benyttes for å gi bedre tilbud til EØS-innvandrere.

Det skal opparbeides et nettverk og fungerende møteplasser mellom de bosatte i hver kommune og aktiviteter som fremmer fellesskap og som danner nettverk i regionen. Dette er drevet gjennom frivillige organisasjoner slik at en får også etablert gode nettverk mellom de bosatte og samfunnet rundt. Det er ønskelig med arrangement for de ulike innvandregruppene som kan styrke nettverk og bolyst.

Det regionale samarbeidet styrkes også gjennom opplæringen hvor ulike deltakere i ulike kommuner kan dele undervisning i ulike tema gitt fra kommunene. Gjennom å kartlegge ansattekompetanse kan en gi et bedre kvalitativt tilbud til alle bosatte på tvers av kommunene.

Metodikk

Med utgangspunkt i kommunenes styrker arbeides det med en bosettingsprofil for hver kommune. Hver kommune definerer områder hvor en har naturlige fortrinn for å lykkes på og har behov for å styrke bosetting rundt. Målet med prioriteringene er å gi en differensiert og spennende profil for et regional bosettingsarbeid.

Det kan gi muligheter som at en bosatt kan motta opplæring i en kommune, men har arbeidspraksis i en annen og velger å bosette seg i en tredje. Dette sees som en sømløs og effektiv utnyttelse av regionens kvaliteter som bosettingsregion. Kommunene i regionen erfaring med at det i praksis fungerer slik allerede. Enslige mindreårige som f.eks. har gjennomført grunnskole og videregående opplæring i Nesna, har fått lærepraksis og arbeid i Mo i Rana.

En bedre samordnet regional bosetting vil kunne gi gode effekter for både de bosatte og deltakende kommuner når det blir satt i system.

Finansiering:

Kommunene tildeles flyktninger fra IMDi. Bosettingsarbeidet har et femårsperspektiv fra hver tildeling. I løpet av prosessen vil en nok kunne oppleve endringer av bo-preferanser. Det bærende prinsippet er at opprinnelig bosettingskommune sørger for utgifter og inntekter, med mulighet til forhandlinger innad i det regionale samarbeidet.

Arbeidsinnvandrere har ikke med seg samme finansieringsordning, men gjennom kapasitet i kommunene gjennom bosettingsarbeidet er det mulig å utvikle gode og spennende tilbud for EØS-innvandrere.

Partnerskap

Kommunene og regionrådet inngår partnerskap med Nordland Fylkeskommune. Arbeidet er fundert og funderes i regionvekstavtalen med fylkeskommunen. En inngår også partnerskapsavtaler med bedrifter og organisasjoner i hver enkelt kommune eller i regionen.

Samarbeidspartere: NAV, KVN – Nesna , Polarsirkelen VGS, Vefsn Landbruksskole avdeling naturbruk Hattfjelldal, Karrieresenteret, Campus Nesna

Fordeling av oppgaver/utviklingsarbeid

Følgende fagområder kan være aktuelle å tillegge et spesielt ansvar for til en kommune:

- (1) Kartlegging av ferdigheter, karriereveiledning, realkompetansesvurdering i samarbeid med Karrieresentrene

- (2) Nye metoder for norskopplæring – fleksibel – tilgjengelig og arbeidsrettet. Utvikle språkpraksis, språkkafeer, norskopplæring som en del av ordinær undervisning.
- (3) Praksisrettet grunnskole- og videregående opplæring
- (4) Systematisk samarbeid med frivillige organisasjoner/frivilligsentraler
- (5) Ulike tiltak innenfor introduksjonsprogrammet
- (6) Læringsplasser og rekruttering til kommunale stillinger
- (7) Samarbeid med lokalt næringsliv for arbeidslivstrening fra dag 1
- (8) Etablering av innvandrerråd/brukerråd
- (9) Tilrettelegging i skole og barnehage. Foreldresamarbeid.
- (10) Psykososiale tiltak
- (11) Økonomisk veiledning og bistand til å søke midler
- (12) Etablereropplæring/etablererveiledning
- (13) Statistikk
- (14) Boligutvikling

Forankring

Avtalen om regional bosetting og inkluderingsarbeid vedtas av den enkelte kommune. Rådmennene i kommunene fungerer som styringsgruppe for nettverket av førstelinjetjenesten i de ulike kommunene.

Regionen opptrer samlet i spørsmål om bosetting og inkludering opp mot UDI/IMDI samt kommunaldepartementet. Det tas initiativ til å møte KMD/IMDi/UDI for å presentere prosjektet.

GJENNOMFØRING AV AVTALEN.

Avtalen behandles som et første tiltak i regionvekstavtalen, på møte XXX

Avtalen trår i kraft og detaljeres i forhold til fagområder, økonomi og sekretariat når mer enn en kommune har fått tilsagn om flyktninger.

Det utarbeides en mer detaljert avtale med fordeling av oppgaver og økonomi ved utgangen av 2021